

**Stichting Critical Mass
Jaarverslag 2023**

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
ACCOUNTANTSRAPPORT	
Opdracht	2
Samenstellingsverklaring van de accountant	2
BESTUURSVERSLAG	
Bestuursverslag	5
JAARREKENING	
Balans per 31 december 2023	18
Winst-en-verliesrekening over 2023	20
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	21
Toelichting op de balans per 31 december 2023	23
Toelichting op de winst-en-verliesrekening over 2023	25
Overige toelichtingen	27

ACCOUNTANTSRAPPORT

Aan het bestuur van
Stichting Critical Mass
Geachte mevrouw Pronk,

OPDRACHT

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van Stichting Critical Mass, waarin begrepen de balans met tellingen van € 185.593 en de winst-en-verliesrekening sluitende met een winst na belastingen van € 7.122 samengesteld.

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

De jaarrekening van Stichting Critical Mass te Utrecht is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2023 en de winst-en-verliesrekening over 2023 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, 'Samenstellingsopdrachten'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

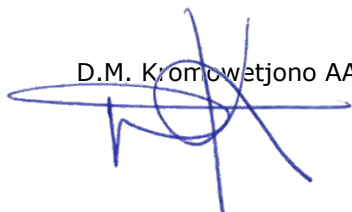
Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van Stichting Critical Mass.

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen er dan ook van uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

Amsterdam, 1 november 2024

Londen & Van Holland
Registeraccountants en Belastingadviseurs

D.M. Kromowetjono AA

BESTUURSVERSLAG

Doelstelling

Stichting Critical Mass is opgericht in 2005 en heeft statutair tot doel:

'De nieuwsgierigheid van mensen naar zichzelf en naar anderen te stimuleren.'

Nieuwsgierigheid betekent voor ons een open blik naar onszelf en anderen, proberen te begrijpen hoe sociale processen werken en welke rol we daar zelf in spelen.

De stichting beoogt dat doel te verwezenlijken door:

- Het vergroten van het inzicht in de sociale processen die leiden tot samenhang en conflictdynamiek;
- Het organiseren van activiteiten, met name maar niet uitsluitend voor jongeren en professionals die met jongeren werken, gericht op bewustwording, kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden voor conflicthantering;
- Het gebruiken van innovatieve werkvormen en methodieken;
- Het versterken van verbindingen tussen en binnen groepen mensen.

Kortgezegd ontwikkelt Critical Mass interactieve tentoonstellingen, lesprogramma's, films en games die ogen openen en mensen laten reflecteren op hun eigen houding en gedrag. Zo krijgen we gesprekken op gang en activeren we mensen om zich in te zetten voor een inclusieve samenleving.

Voor de periode 2021- 2023 zijn de volgende drie organisatiedoelen vastgesteld:

Doelstelling 1: Vergroten impact projecten en organisatie.

Critical Mass streeft er de komende jaren naar om de impact en het bereik van onze projecten te vergroten. Dit doen we door een verbreding van onze doelgroepen, een daarbij passende communicatiestrategie en het structureel evalueren en delen van de uitkomsten van onze projecten.

Doelstelling 2: Verbreden financieringsmix

Het verbreden van onze financieringsmix streven we na door in te zetten op structurele financiering van onze werkwijze en missie/visie, als ook het verbreden van onze doelgroep en duurzame inzet van bestaande projecten en werkvormen. Dit vraagt om een nieuwe inrichting van onze organisatie en team, met een heldere taakverdeling.

Doelstelling 3: Realiseren divers team en aannamebeleid

Critical Mass streeft naar een diverse en inclusieve organisatie waarin verschillende perspectieven vertegenwoordigd zijn en gehoord worden. Dit geldt voor ons bestuur, het kantoorsteam, de makers en ontwikkelaars met wie we werken, als ook onze trainers en gespreksleiders.

Overzicht activiteiten 2023

Critical Mass ontwikkelt zowel projecten in eigen beheer, als projecten in opdracht van andere organisaties die gericht bewustzijn willen creëren op moeilijk bespreekbare thema's, binnen de eigen organisatie, bij een specifieke doelgroep of de gehele maatschappij. In 2023 hebben we daarnaast intensief ingezet op het aanbieden van enkele effectieve aanpakken voor de zakelijke markt en het onderwijs.

De projecten die we in eigen beheer ontwikkelen komen voort uit een noodzaak die wij zien in de samenleving in combinatie met de overtuiging dat Critical Mass door haar ervaringsgerichte aanpak een bijdrage kan leveren aan bewustwording en vergroting van handelingsperspectief.

Effectief bewezen projecten of projectonderdelen zetten we waar mogelijk, ook na een eventuele subsidieperiode, duurzaam in voor passende doelgroepen. Deze werkwijze biedt ons ook een meer duurzame inkomstenbron op waarmee wij onze eigen organisatie kunnen verstevigen.

De institutionele ondersteuning van Adessium en de projectsubsidies van verschillende partijen geven ons de mogelijk nieuwe projecten te ontwikkelen en belangrijke stappen te zetten naar een toekomstbestendige organisatie, waarin we naast het realiseren van impactvolle projecten inzetten op (financiële) duurzaamheid, continuïteit en talentontwikkeling. Daarnaast is deze ondersteuning van grote waarde gebleken in de onzekere situatie tijdens en na de Covid 19 periode. We danken hiervoor de steun en inzet van onze financiers, partners en team.

Lopende projecten Critical Mass

Thema: Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid

Klantsegmenten: Bedrijven, overheidsorganen en overheidsinstellingen, onderwijs, sport.

Doelgroepen: leidinggevenden en beleidsmakers, medewerkers, studenten, stagebegeleiders, sportteams, arbitrage en besturen.

Met Andere Ogen

Met Andere Ogen laat deelnemers door middel van Virtual Reality meekijken over de schouder van iemand die te maken krijgt met racisme, discriminatie of andere situaties van sociale uitsluiting. Zo worden zij geconfronteerd met de twijfels en dilemma's van de hoofdpersoon alsook de omstanders in dergelijke situaties. Na deze ervaring gaan de deelnemers met elkaar in gesprek, waarbij we dieper ingaan over wat zij ervaren hebben en hoe deze ervaringen zich verhouden tot hun eigen perspectieven, ervaringen, hun eigen handelen en ideeën over de maatschappij waar we in leven en de organisatie waar ze in werken. Het doel is mensen met elkaar in gesprek te brengen om samen na te denken over hedendaagse maatschappelijke debatten en wat er nodig is om een meer inclusieve samenleving te creëren.

Het afgelopen jaar is Met Andere Ogen bijna 300 keer uitgevoerd, waarmee rond 3.000 mensen in bedrijven en organisaties, onderwijsinstellingen, sportverenigingen en in gemeentes en wijken bereikt zijn. Met Andere Ogen wordt zeer positief en effectief ontvangen. Wij ontvangen veel nieuwe aanvragen doordat mensen via-via enthousiast gemaakt zijn.

Wij voeren de trainingen uit met gespreksleiders uit onze Critical Community. Ook hebben we bij diverse organisaties in-house gespreksleiders opgeleid zodat zij in hun eigen organisatie Met Andere Ogen kunnen uitvoeren. Op deze manier kunnen wij onze reikwijdte vergroten. In 2024 willen we deze werkwijze verder doorontwikkelen en verkennen hoe we deze in-house gespreksleiders op gaan nemen in onze intervisie en trainingen voor de Critical Community.

In 2023 is de samenwerking met KNVB voortgezet. Als onderdeel van hun campagne Ons voetbal is van iedereen (OVIVI), wordt Met Andere Ogen gratis aangeboden aan amateur voetbalverenigingen om racisme, discriminatie en sociale uitsluiting binnen de club bespreekbaar te maken. Nieuw is de overeenkomst met NOC-NSF gericht op alle amateur-sportverenigingen, vanuit hun campagne Onze Club is Van Iedereen (OCIVI).

De samenwerking met de gemeente Den Haag is in 2023 voortgezet. De Haagse Aanpak heeft verder vorm gekregen. Kenmerkend is een multi-stakeholder aanpak om discriminatie en racisme aan te pakken in samenwerking met het onderwijs, bedrijven, gemeenten en inwoners. Critical Mass heeft Met Andere Ogen sessies uitgevoerd voor wijken, gericht op stagediscriminatie en de sport. De financiering is geëindigd en in 2024 verkennen we hoe we deze samenwerking voort kunnen zetten in Den Haag en eventueel in andere gemeenten.

In november hebben wij Met Andere Ogen aangeboden op de thema's sport en zorg op het eerste congres van de Nationale Coördinator voor Discriminatie en Racisme. Hierin hebben wij een diverse doelgroep van bezoekers, van onderzoekers tot medewerkers van Meldpunt of Diversiteit en Inclusie in organisaties het omstanderperspectief laten ervaren.

Verhaal van mijn vlucht

Verhaal van mijn vlucht is een project van PAX en Critical Mass voor het voortgezet onderwijs en mbo. Met dit project ondersteunen we sinds 2017 docenten in het omgaan met polarisatie en wij-zij-denken in de klas en geven we leerlingen inzicht in dilemma's van mensen met een vluchtverleden. Welke moeilijke keuzes mensen in een oorlog moeten maken. En hoe verschillend – en toch ook vergelijkbaar – de verhalen van verschillende mensen met een vluchtachtergrond zijn.

In juli 2020 hebben we het project in samenwerking met PAX en ondersteund door de Nationale Postcodeloterij succesvol afgerond. En zijn we onder eigen vlag door gegaan met de dilemmagame Keuzestrijd en de docententraining. De dilemmagame wordt veel gespeeld in klassen, ingezet door docenten. In de periode van 1 januari 2023 t/m 1 juli 2023 is de dilemmagame Keuzestrijd bijna 7.000 keer gespeeld¹. De docententraining is afgelopen jaar geëvalueerd en aangescherpt.

¹ Door een technische storing ontbreekt de data van 1 juli 2023 t/m 31 januari 2024. Inschatting is dat in 2023 de dilemmagame minimaal 12.000 keer gespeeld is. Inschatting is gebaseerd op eerdere jaren.

Naast dat we deze binnen scholen geven, heeft de training ook een plek binnen het aanbod voor de zakelijke markt. Dit jaar (2024) geven we bovendien weer een train de trainer aan docenten van een middelbare school.

Voor 2024 staat het evalueren van de dilemmagame en de training op het programma. Vinden we de materialen nog passen in 2024? Zijn ze nog actueel genoeg? In de paragraaf 'professionaliseringsaanbod' gaan we verder in op de training Wij/Zij denken en polarisatie in de klas.

Thema: Burgerschap en sociale veiligheid

Klantsegmenten: Onderwijsinstellingen (vo, mbo, hbo en wo), onderwijsraden.

Doelgroepen: (burgerschap)docenten (in opleiding), leerlingen/studenten, zorg coördinatoren, antipest coördinatoren en beleidsmakers (directie en teamleiders).

VRIEND&VIJAND in de klas

VRIEND&VIJAND in de klas bestaat uit zes games, vijftien opdrachten en een onderzoek naar sociale veiligheid op school. Binnen alle video's, games en opdrachten staat de stem van leerlingen centraal; zij bepalen hoe de school verder werkt aan thema's als buitensluiten, homofobie, (cyber)pesten, racisme/discriminatie, kansenongelijkheid en respectvol met elkaar omgaan.

Deze thema's zijn verdeeld over zes op zichzelf staande lessen, die op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Voor alle lessen geldt dat zij een combinatie zijn van (digitale) video's en keuzes enerzijds en (fysieke) opdrachten en gesprekken in de klas anderzijds, zowel plenair als in groepjes en duo's. Elke les heeft een andere thematiek en een andere benadering van actiebereidheid, handelingsbekwaamheid en preventie. VRIEND&VIJAND in de klas is als trajectvorm af te nemen, maar wordt ook als losse workshops aangeboden, eventueel onder begeleiding van een van onze trainers.

De dilemmagames zijn ideale gesprekstarters met betrekking tot de verschillende onderwerpen. De games zijn echter niet alleen geschikt voor het gesprek tussen leerlingen en docenten, we merken dat de games ook het gesprek tussen docenten onderling, tussen docenten en schoolleiding en tussen OR leden, ouders en docenten op gang brengen.

In 2023 is VRIEND&VIJAND in de klas op 24 scholen ingezet en hebben we 181 klassen bereikt oftewel minimaal 4.344 leerlingen en minimaal 181 docenten getraind tijdens een startbijeenkomst. Daarnaast zijn er twee grote onderwijsinstellingen die voor de hele school VRIEND&VIJAND hebben afgenomen. Dat gaat in totaal om 7.900 leerlingen en hun docenten die ook toegang hebben tot het project. Ook hebben we in het kader van docentenprofessionalisering 24 trainingen gegeven met de materialen van VRIEND&VIJAND in de klas. Ook dit jaar hebben we nog veel gemerkt van de naweeën van de Covid maatregelen binnen het onderwijs en de gevolgen van de extra belasting op docenten, leerlingen en scholen. We proberen per school een passende oplossing te vinden om komend jaar zoveel mogelijk scholen toch de mogelijkheid te geven om VRIEND&VIJAND volledig te ervaren.

Het Hoofddossier

In 2023 is VRIEND&VIJAND in de klas verder doorontwikkeld door de toevoeging van 2 nieuwe gesprekstarters rondom het thema “mentaal welzijn”. Dit doen we onder de noemer Het Hoofddossier. Deze zal in de toekomst uit het Vriend&Vijand portal gehaald worden om een helderder aanbod op het thema Mentaal Welzijn aan te kunnen bieden.

Het Hoofddossier is in oktober 2023 gelanceerd en kon tot en met eind 2023 kosteloos ingezet worden door scholen. Tijdens de actie tijdens de Week tegen Pesten in september hebben we 199 aanmeldingen van 119 scholen gehad. 25 scholen hebben zich in 2023 aangemeld voor een gratis licentie die liep tot en met december 2023. Daarnaast waren er 81 vo-klassen die toegang hadden tot het materiaal via hun lopende licentie van Vriend&Vijand in de klas en hadden 2 grote mbo-instellingen toegang tot de lessen. Tezamen had het Hoofddossier een bereik van bijna 15.000 leerlingen en studenten.

Het Hoofddossier is mede mogelijk gemaakt door: Fonds 21, K.F. Heinfonds, Fonds 1818, en Janivo. De subsidieperiode is op 31 december 2023 geëindigd.

Code MBO

Begin 2022 is het nieuwe onderwijsproject Code MBO gelanceerd. Code MBO is ontwikkeld met en voor mbo studenten en docenten om invulling te geven aan burgerschapslessen, loopbaanbegeleiding en projectwerken.

In 2023 hebben we onderdelen uit Code MBO losgekoppeld en doorontwikkeld om deze in te zetten voor onze duurzame inzet. Het onderdeel What-If wordt veelal ingezet op de zakelijke markt en in workshops rondom docentenprofessionalisering. In 2024 gaan wij het onderdeel de Nieuwsmaker inzetten rondom het thema mediawijsheid.

In 2023 hebben twee scholen met in totaal 8 klassen Code MBO volledig gespeeld. In 2023 zijn onderdelen van Code MBO doorontwikkeld tot losstaande producten die veel worden ingezet binnen de zakelijke markt en binnen het onderwijs rondom docentenprofessionalisering. Ook voor Code MBO was 2023 een jaar waarin we minder scholen hebben kunnen bereiken dan dat we hadden gewild. De huidige uitdagingen binnen het onderwijs in combinatie met de intensiteit en omvang van het project waren hier mede debet aan. Daarnaast is de burgerschapsagenda voortdurend aan verandering onderhevig wat het voor scholen lastig maakt om een duurzame invulling te geven aan burgerschapsonderwijs. Dit was de reden om het project ook als losse elementen (workshops) aan te bieden. Dit biedt meer mogelijkheden voor maatwerk en dat zien we ook direct terug in de reacties vanuit het onderwijs. Ook komend jaar zullen we ons blijven richten op het op maat aanbieden van Code MBO aan scholen om zo ons bereik en impact te vergroten. In 2023 zijn er 27 sessies gehouden waarin de tool What-If ingezet is.

Code MBO was genomineerd voor een Dutch Interactive Award in de categorie Tools. Code MBO heeft hier de zilveren award gewonnen. Code MBO wordt mede mogelijk gemaakt door Porticus, Fundatie van den Santheuvel Sobbe en het VSBfonds. De subsidieperiode is op 31 december 2023 geëindigd.

Professionaliseringsaanbod onderwijs

We bieden naast de lopende projecten een professionaliseringsaanbod, dat bestaat uit verschillende workshops en trainingen met als doel docenten en leerlingen verder te bekwalen in het bespreekbaar maken van schurende onderwerpen. Deze workshops worden begeleid door een trainer en/of acteur van Critical Mass. Wij worden hiervoor benaderd door scholen, lerarenopleidingen en ook door maatschappelijke organisaties zoals musea.

In 2023 hebben zij onze workshops voor professionalisering in het onderwijs en maatschappelijke veld 36 keer ingezet.

Werk in opdracht

De Bovenkamer Voor dit project ontwikkelde Critical Mass, in opdracht van het Museum van de Geest een online lesprogramma rondom mentaal welzijn voor de doelgroep van leerlingen en studenten in vo en mbo in de leeftijdscategorie 15-20 jaar. Dit deden we in samenwerking met documentairemaker Joeri Beumer en digitale partner September. Dit project is begin 2023 opgeleverd. In februari start een impactmeting met het ROC van Amsterdam West. Vijftig klassen spelen de Bovenkamer tussen februari en juni 2024. De impactmeting bestaat uit een nulmeting en een eindmeting aangevuld met interviews met leerlingen en docenten.

Iedereen aan zet met de grondwet Voor dit project ter ere van de 175-jarige verjaardag van de grondwet ontwikkelde Critical Mass een informatieve animatie en een bewustwordingstool om de jonge generatie tussen de 9 en 13 jaar (en hun ouders) meer te weten te laten komen over de Nederlandse Grondwet en hoe we de regels en rechten die erin staan, terugzien in ons eigen leven, op school, in de buurt, thuis en eigenlijk overal. Dit project was in samenwerking met communicatiebureau Filmmacht en in opdracht van Artikel 1 Midden-Nederland en Stichting Vreedzaam. Dit project is opgeleverd in oktober 2023 en met een feestelijk evenement op 2 november gelanceerd in Utrecht. De campagne video is genomineerd voor een Gouden Reiger Award 2024 in de categorie 'Innovatief en Overtuigend'. Terwijl het project gericht is op kinderen ontvangen we enthousiaste reacties over de online game "feit of fabel", welke regelmatig ingezet wordt als gesprekstarter voor volwassenen door Stichting Vreedzaam.

Museum Overloon Als onderdeel van een gloednieuwe (vaste) tentoonstelling heeft het oorlogsmuseum Overloon Critical Mass benaderd om met een voorstel te komen voor een educatief gedeelte. Deze ruimte vormt de afsluiting van de nieuw te bouwen D-Day experience. Als tegenhanger van de immersieve ervaring creëren we de 'debrief' in een prikkelarme ruimte. Bezoekers gaan met behulp van AI 'in gesprek' met een 'vrijheidsstrijder' over wat ze geraakt heeft in de D-Day experience, wat vrijheid voor hen betekent en voor welke vrijheid zij zouden opstaan. We zetten bezoekers met prikkelende conversaties aan het denken over vrijheid en solidariteit. In april 2024 horen we of de subsidie voor ons voorstel is toegekend.

Communicatiestrategie

Als onderdeel van onze meerjarige doelstellingen hebben we ons het afgelopen jaar gericht op een communicatiestrategie met als focus het ontwikkelen van een nieuwe website. We hebben hiervoor tot en met september samengewerkt met Anne Theelen als communicatie marketing adviseur. Maurits Wijmer heeft deze taak vanaf oktober overgenomen.

Website(s)

De algemene website van Critical Mass is opnieuw ontworpen en in oktober 2023 gelanceerd. Het ontwikkelen liep vertraging op door een beperktere inzet van de betrokken freelancers. We hebben in de nieuwe website ingezet op het behouden van het speelse en toegankelijke karakter van de oude Critical Mass website, met een betere gebruikerservaring voor de verschillende doelgroepen die we willen bereiken. De nieuwe website biedt uitgebreide mogelijkheden voor het vormgeven van projectpagina's zodat we een aantal losse projectwebsites kunnen integreren en zo onze bezoekers kunnen bedienen vanuit één platform. Daarnaast biedt de website mogelijkheden voor het beter meten van bezoekers data en is er ruimte om onze resultaten en impact van de projecten op een overzichtelijke manier te delen. De website vraagt nog om de nodige aandacht om deze verder in te richten.

Nieuwsbrieven en brochures

Via een nieuwsbrief systeem houden wij op een AVG veilige manier onze doelgroep op verschillende manieren betrokken bij ons werk. Het systeem biedt de mogelijkheid via de website ons te contacteren via een contactformulier, downloaden van projectbrochures en verschillende creatieve werkvormen.

Afgelopen jaar zijn er 251 brochures gedownload voor de projecten Code MBO en Met Andere Ogen, tegenover 140 in 2022. De creatieve werkvormen zijn in 2023 in totaal 471 keer gedownload, vergeleken met 1.006 keer in 2022, bijvoorbeeld tijdens de Week tegen Pesten en de Week van de Inclusie. Hoewel het lijkt alsof dit veel minder is, is dat niet per se het geval. Scholen hebben zich vaker als organisatie opgegeven voor de werkvormen in plaats van per docent. Als voorbeeld, tijdens de Week tegen Pesten hebben 119 scholen zich aangemeld, terwijl voorheen elke docent zich afzonderlijk aanmeldde. Maar per school hebben wel 20 klassen deelgenomen.

Critical Mass heeft momenteel 4568 (2022: 4299) nieuwsbriefabonnees, dat is een mooie stijging ten opzichte van de start van dit meerjarenplan in oktober 2020. Toen hadden we 1354 nieuwsbrief abonnees. Dit is een stijging van meer dan 300%.

Social Media

Onze LinkedIn pagina heeft sinds 2022 meer aandacht gekregen en dat werpt zijn vruchten af. Deze pagina is heel belangrijk voor ons in het bereiken van onze doelgroepen en afnemers binnen de zakelijke markt. Eind 2023 hebben we 2011 connecties (2022: 1.812; doel 2023 was 2.500).

Op 14 maart 2023 hebben we onze eerste online LinkedIn-sessie gehouden met Alliander voor het project Met Andere Ogen. Dit was een kennis- en verdiepingssessie met een groep van 5 deelnemers. Het totale aantal aanmeldingen was 12. Dit vanwege technische mankementen. Iets om volgende keer op voorbereid te zijn.

Onze Instagram account heeft een nieuwe look and feel gekregen. We hebben momenteel 932 (2022: 856). Dit aantal is daarmee met 76 volgers gestegen (9%) sinds 2022.

Het facebook account heeft 2600 volgers (2022: 2750), maar is als kanaal niet meer zo interessant voor ons. Wat wel nog goed werkt via facebook zijn de advertenties, met de koppeling van business manager aan dit account is ons bereik via deze ads nog relevant.

Organisatie

Team

Het team van Critical Mass bestond in 2023 uit:

Directeur	Hester Pronk (vanaf 20-08-2023)
Directeur	Karen Retera (tot en met 31-08-2023)
Projectleider Werk in opdracht	Anouck Wolf
Projectleider Onderwijs	Diederik Wismans (vanaf 01-04-2023)
Projectmedewerker onderwijs	Sophia Hansen
Projectleider zakelijke markt/D&I	Karin Lachmising
Projectmedewerker zakelijke markt/D&I	Sanne van den Elzen (vanaf 18-09-2023)
Zakelijk medewerker	Kamiel Feiertag
Communicatiemedewerker	Anne Theelen (freelance, tot sept. 2023)
Online Marketeer	Maurits Wijmer (freelance, vanaf okt. 2023)

In 2023 boden we binnen onze stichting plek aan 6 stagiairs. Stagiairs ontvangen een stage- en reiskostenvergoeding.

Daarnaast was er een groep (Critical Community) van ongeveer 35 freelancetrainers, (trainings-)acteurs en gespreksleiders voor ons werkzaam op de projecten *Met Andere Ogen*, *VRIEND&VIJAND in de klas*, *Het Hoofddossier*, *WIJ/ZIJ en Code MBO*. Deze Critical Community komt meermaals per jaar samen voor training, intervisie, kwaliteitsbewaking en inspiratie.

Voor de ontwikkeling van projecten werken we nauw samen met o.a. ervaren freelance vormgevers, game- en websiteontwikkelaars en programmamakers.

Stichting Critical Mass volgt de richtlijnen van de Fair Practice Code.

Bestuur

Critical Mass heeft als stichting een bestuur dat eindverantwoordelijk is voor alle activiteiten van de stichting. Het bestuur van Critical Mass komt jaarlijks minstens 5 maal samen en bestond in 2023 uit:

Dr. Aspha Bijnaar – Voorzitter

Aspha is onafhankelijk onderzoeker, onafhankelijk adviseur, schrijfster, conceptbedenker, conceptontwikkelaar, Directeur-Bestuurder van stichting Musea Bekennen Kleur en directeur van stichting EducatieStudio.

Nevenfuncties:

- Lid RvT stichting Metro 54
- Lid bestuur vereniging KNHG
- Lid bestuur Metropolis M
- Voorzitter bestuur Broodfonds Voor de Bakker

Gert-Jan Hanekamp – Penningmeester

Gert-Jan is gebiedsontwikkelaar bij Heijmans. Hiervoor ontwikkelt hij samen met diverse stakeholders woonwijken en leefomgevingen.

Nevenfuncties: geen

Jelmer Uitentuis – Lid (vanaf 16-02-2023)

Jelmer is docent Duits en Burgerschap in het vo.

Nevenfuncties: geen

De dagelijkse leiding van Critical Mass is door het bestuur gedelegeerd aan de directie van de stichting. De taakverdeling tussen directie en bestuur is vastgelegd in een directie- en bestuursreglement.

De bestuursleden werken op vrijwillige basis. Zij ontvangen een vergoeding voor gemaakte onkosten.

Stichting Critical Mass volgt de Code Cultural Governance.

Diversiteit en inclusie

Critical Mass hanteert een divers en inclusief aanname- en personeelsbeleid waarin we streven naar multiperspectiviteit binnen ons team en de externe partijen waar we mee werken.

In deze processen binnen de organisatie komt het onderwerp diversiteit en inclusie terug:

- Vast onderdeel van de bestuursvergaderingen
- Vast onderdeel van de teamdagen (4x per jaar)
- Aanpassing sollicitatieprocedure (o.a. 5 standaardvragen, eigen keuze sollicitatievorm, etcetera)
- Toetsing projecten en communicatie uitingen aan Code Culturele Diversiteit en “waarde voor een nieuwe taal”
- Gedragscodes en meldingsprotocol onderdeel van arbeidscontracten.
- Het actief en regelmatig bespreken van wat diversiteit en inclusie voor onszelf betekent alsook actuele maatschappelijke thema's zoals grensoverschrijdend gedrag etc.
- Als actief lerende organisatie delen we deze geleerde lessen en eventueel bestaande knelpunten actief in de notulen van onze vergaderingen, in overleg met andere organisaties en via artikelen op onze website of via onze socials.

Financiën

Stichting Critical Mass heeft in 2023 haar beleid van een diverse financieringsmix voortgezet. Deze bestaat uit 4 inkomstenstromen:

- Projectfinanciering: dankzij bijdragen van verschillende fondsen kunnen wij projecten ontwikkelen en uitvoeren op thema's die wij als relevant en impactvol zien.
- Werk in Opdracht: wij ontwikkelen in opdracht voor met name maatschappelijke organisaties en musea installaties en creatieve werkvormen.
- Duurzame inzet: we zetten effectieve interventies om tot producten en diensten die duurzaam ingezet kunnen worden. Hiermee maken we meer impactrendement uit de projecten en biedt het tevens een meer structurele inkomstenbron. Deze vorm heeft met name dankzij de vlucht van Met Andere Ogen een flinke groei doorgemaakt.
- Institutionele financiering: In de periode 2021-2023 hebben we een institutionele bijdrage van Adessium ontvangen. Dankzij deze bijdrage hebben we de moeilijke jaren van Covid kunnen doorstaan en is er ruimte gebleven om te blijven investeren in nieuwe concepten. De bijdrage voor 2023 bedroeg €100.000.

Financiële toelichting op jaarcijfers

We zijn het jaar 2023 positiever geëindigd dan verwacht. Door de institutionele financiering die begin 2023 op de valreep niet doorging hadden we de begroting sober ingericht. Weliswaar viel de omzet voor een tweetal projecten tegen, deze tekorten werden gecompenseerd door een boven verwachting aantrek van Duurzame Inzet opdrachten welke een andere marge hebben. Het resultaat werd daarmee positiever dan begroot, namelijk € 7.122 ten opzichte van -€ 34.320 in de herziene begroting.

Baten 2023

De totale baten zijn 20% hoger dan de herziene begroting voor 2023. Belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- De eigen inkomsten op gesubsidieerde projecten zijn lager ten opzichte van de prognose. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat de inkomsten uit het Hoofddossier en Code MBO lager uitvielen dan begroot.
- De inkomsten op werk in opdracht zijn conform begroot.
- De inkomsten uit de duurzame inzet zijn hoger dan begroot. Door een groeiende bekendheid en positieve ervaringen van onze interventies blijft de vraag vanuit bedrijven en organisaties groeien. Door een prijsverhoging die we in het 4^e kwartaal hebben ingevoerd is de omzet verder gestegen.
- De begrote overige inkomsten zoals in de prognose opgenomen bestonden uit de vergoede reiskosten. Deze zijn in de administratie uiteindelijk opgenomen in de reguliere omzet.
- Projectsubsidies: de toegekende subsidies zijn lager uitgevallen dan de prognose. De reden is een langere voorbereidingsperiode voor een project vanuit het VSBfonds. Deze is in 2023 goedgekeurd maar gaat in 2024 van start en valt dus buiten de jaarrekening 2023.

Lasten 2023

De totale lasten van 2023 zijn lager dan begroot. De afwijkingen zijn als volgt te verklaren:

- De personeelslasten zijn hoger dan begroot. Met name als gevolg van de directiewissel en het aanstellen van een nieuwe medewerker met ingang van het laatste kwartaal om de extra werklast door Duurzame Inzet te kunnen ondersteunen.
- Verschillen in de algemene kosten komen doordat er 1) beperkt gebruik is gemaakt van opleidingsbudget. Voor 2024 is het een aandachtspunt dat er voor medewerkers extra aandacht komt voor persoonlijke ontwikkeling. 2) minder kosten voor promotie zijn gemaakt dan verwacht en 3) uitgaven voor het upgraden van het kantoor uitgesteld zijn naar 2024.
- De uitvoeringskosten zijn lager dan begroot. Het grootste verschil zit in de post honoraria en dagkosten van gespreksleiders en trainers. Weliswaar is de afzet van Duurzame Inzet gestegen, de afzet voor de 2 gesubsidieerde projecten viel tegen, waardoor per saldo deze kosten lager uitvallen. Ontwikkelkosten vielen lager uit omdat er in veel gevallen gebruik is gemaakt van bestaand materiaal.

Met het positieve resultaat van € 7.122 komt de algemene reserve van Critical Mass uit op €64.672.

Vooruitblik 2024

Het jaar 2023 stond in het teken van het voortbouwen op de gekozen koers van verstevigen van de interne organisatie en opzetten van een duurzame inkomstenbron. Wat er nu staat is een aantal producten gericht op dienstverlening richting de zakelijke markt en onderwijs die goed aansluiten bij de behoefte en waarvan de afzet groeit. In de laatste maanden van 2023 is ingezet op een gezondere prijsvoering van deze dienstverlening waardoor we onze marges zien groeien waarmee we meer ruimte krijgen richting het beloningsbeleid van ons personeel en de Critical Community alsook ruimte creëren voor nieuwe projecten. Er staat ook een team dat klaar is voor een volgende stap om vanuit hier weer vooruit te kijken naar eigen projecten en een proactieve aanpak om projecten in opdracht te gaan doen.

Met dit stevige fundament staat gaan we komend jaar de volgende stappen zetten:

- Impactgericht: we gaan komende jaren meer vooruitkijken naar wélke impact we willen maken en wat daarvoor nodig is. We verkennen wat wij daarin kunnen doen, en waarvoor we samenwerkingen nodig hebben. We gaan onze impact beter monitoren en vanuit deze inzichten onze aanpak bijsturen waar nodig.
- Meerdere keren in contact met deelnemers: we zetten in op bewustwording en het gesprek aanjagen. Onze huidige interventies zijn van korte duur. We hebben de aanname dat onze impact steviger en duurzamer kan worden als we meervoudig contactmomenten hebben met een deelnemer. Daarom gaan we ons aanbod doorontwikkelen tot meerdere interventies per deelnemer.
- Schalen: ons huidig aanbod is arbeidsintensief en daarmee relatief kostenintensief. We verkennen en ontwikkelen aanpakken waarmee we met minder investering toch een groter bereik kunnen realiseren. Een van de manieren is een Train-de-trainer aanpak voor Met Andere Ogen welke al is getest in 2023 en welke we actief in de markt gaan zetten in 2024.
- Eigen project: we gaan in 2024 starten met het ontwikkelen van een eigen project. Dit betekent een keuze maken op onderwerp, projectidee ontwikkelen, partnerschappen verkennen en financiering aanvragen. We hebben als doel om eind 2024 een project in de steigers te hebben staan en financiering toegekend hebben.
- Interne professionalisering: we zetten de interne ontwikkeling en professionalisering van ons team en onze processen voort. In 2023 bleek er weinig ruimte voor het volgen van trainingen. In 2024 stimuleren we het team extra om hiervan gebruik te maken.
- Verbinding met onze Critical Community en de maatschappij: we zijn een maatschappelijke organisatie en vinden het daarom heel belangrijk om op diverse manieren hiermee verbonden te zijn. We doen dit op een aantal manieren:
 - o We hebben een intensieve relatie met onze Critical Community. Dit biedt de leden de mogelijkheid te reflecteren op de sessies die zij geven voor Critical Mass en te leren op hun eigen perspectief en handelen. Het levert ook inzichten uit de praktijk op die weer voeding geven op de aanpakken en wat er speelt in de maatschappij. Ook bewaken we door training en intervisie de kwaliteit.
 - o Critical Friends: we vormen een groep met Critical Friends. Zij representeren de diversiteit van de maatschappij om goed te kunnen aanvoelen wat er speelt en leeft, en om te toetsen of onze interventies nog daarop aansluiten.
 - o Raad van Advies: we zetten een Raad van Advies op om ons in ons werk te adviseren. Deze groep zal bestaan uit diverse achtergronden en profielen en helpt ons scherp te blijven op trends en kunnen als verbindende factor dienen naar diverse belangrijke netwerken, stakeholders en financiering. Ook kunnen

zij voor verbinding zorgen met personen, netwerken, fondsen en organisaties op thema's waar wij actief op zijn.

- Positionering: we werken aan een stevigere positionering van Critical Mass door ons proactief te uiten op de belangrijkste thema's waarop wij werken via conferenties, netwerkbijeenkomsten en social media. We gaan starten met een aanpak van Thought Leaders.

Opgesteld door Hester Pronk
Directeur Critical Mass
November 2024

Paraaf bestuur

Aspha Bijnaar
Voorzitter

Gert-Jan Hanekamp
Penningmeester

Jelmer Uitentuis
Lid

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2023

(na voorstel verdeling exploitatiesaldo)

		31-12-2023		31-12-2022	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa					
	<i>1</i>				
Machines en installaties		-		109	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		2.243		566	
			2.243		675
Vlottende activa					
Vorderingen					
	<i>2</i>		66.726		58.317
Liquide middelen					
	<i>3</i>		116.624		109.283
			185.593		168.275

		31-12-2023		31-12-2022	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Stichtingskapitaal	4		64.672		57.549
Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		6.557		9.524	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	5	35.929		15.227	
Overige schulden en overlopende passiva	6	78.435		85.975	
		120.921		110.726	
		185.593		168.275	

WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2023

		2023	2022
		€	€
Baten	7	602.858	501.435
Lasten uit hoofde van personeelsbelo- ningen	8	305.632	277.294
Afschrijvingen op immateriële, materiële vaste activa en vastgoed- beleggingen		405	407
Overige stichtingslasten	9	289.696	239.648
		595.733	517.349
Totaal van som der kosten			
		7.125	(15.914)
Totaal van bedrijfsresultaat			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7	7	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	(10)	(10)	(63)
		(3)	(63)
Financiële baten en lasten			
		7.122	(15.977)
Totaal van resultaat na belastingen		7.122	(15.977)

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

INFORMATIE OVER DE RECHTSPERSOON

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Critical Mass is feitelijk en statutair gevestigd op Lange Jufferstraat 52, 3512 EE te Utrecht en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 30204713.

ALGEMENE TOELICHTING

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De stichting stelt zich ten doel de nieuwsgierigheid van mensen naar zichzelf en anderen te stimuleren. De stichting beoogt dit doel te verwezenlijken door:

- Het vergroten van het inzicht in de sociale processen die leiden tot samenhang en conflictdynamiek.
- Het organiseren van activiteiten, met name maar niet uitsluitend voor jongeren en professionals die met jongeren werken, gericht op bewustwording, kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden van conflicthantering.

Informatieverschaffing over schattingen, oordelen, veronderstellingen en onzekerheden

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Critical Mass zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR VERSLAGGEVING

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld in Euro's. Toelichtingen op posten in de balans en de staat van baten en lasten zijn in de jaarrekening genummerd. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn C1 (Kleine Organisaties Zonder Winststreven) van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor jaarverslaggeving.

De waardering van activa en passiva geschiedt, zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

Indien Stichting Critical Mass eigen aandelen inkoopt, wordt de verkrijgingsprijs van de ingekochte aandelen in mindering gebracht op de overige reserves, of op andere reserves mits de statuten dit toestaan, totdat deze aandelen worden ingetrokken of worden verkocht. Indien ingekochte aandelen worden verkocht, komt de opbrengst uit verkoop ten gunste van de overige reserves of andere reserves in het eigen vermogen. De opbrengst komt ten gunste van de reserve waarop eerder de inkoop van deze aandelen in mindering is gebracht.

Kosten die direct samenhangen met de inkoop, verkoop en/of uitgifte van nieuwe aandelen worden rechtstreeks ten laste gebracht van het eigen vermogen, onder verrekening van relevante winstbelastingeffecten.

Overige reserves

Overige reserves zijn alle reserves, anders dan de wettelijke reserves en de statutaire reserves. Overige reserves zijn vrij uitkeerbaar aan de aandeelhouders.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Omzetverantwoording

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit overeenkomsten met klanten. In de overeenkomsten worden de individuele prestatieverplichtingen geïdentificeerd. Vervolgens wordt de transactieprijs vastgesteld en deze wordt toegerekend aan individuele prestatieverplichting. Hierbij wordt rekening gehouden met kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Hierbij wordt rekening gehouden met de beperkingen die van toepassing zijn ten aanzien van bedrijfsgebouwen, beleggingsvastgoed, andere materiële vaste activa en geactiveerde goodwill. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en verliezen bij verkoop van materiële vaste activa worden onder de post afschrijvingen opgenomen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

VASTE ACTIVA

1 Materiële vaste activa

	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
	€	€	€
<u>Stand per 1 januari 2023</u>			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	18.308	18.253	36.561
Cumulatieve afschrijvingen	(18.199)	(17.687)	(35.886)
	109	566	675
<u>Mutaties</u>			
Investeringen	-	1.973	1.973
Afschrijvingen	(109)	(296)	(405)
	(109)	1.677	1.568
<u>Stand per 31 december 2023</u>			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	18.308	18.746	37.054
Cumulatieve afschrijvingen	(18.308)	(16.503)	(34.811)
	-	2.243	2.243

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
2 Vorderingen		
Vorderingen op handelsdebiteuren	31.726	34.348
Overige vorderingen	3.875	5.023
Subsidies en bijdragen	31.125	18.946
	66.726	58.317

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
3 Liquide middelen		
ASN Bank	-	4.645
Triodos bank	116.624	104.638
	116.624	109.283

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
4 Stichtingskapitaal		
Overige reserve	57.550	73.526
Resultaat boekjaar	7.122	(15.977)
	64.672	57.549

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
5 Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	27.254	8.951
Loonheffing	8.361	6.171
Pensioenen	314	105
	35.929	15.227

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
6 Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiegeld	12.259	9.868
Vooruit gefactureerde bedragen	29.478	1.595
Vooruitontvangen subsidie	-	44.093
Nog te betalen bedragen	36.698	30.419
	78.435	85.975

Voorstel resultaatverwerking

Het bestuur van de stichting stelt voor om het batig saldo over 2023 ad € 7.122 toe te voegen aan de vrij besteedbare reserves. Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

TOELICHTING OP DE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2023

	2023	2022
	€	€
7 BATEN		
Werk in opdracht	406.211	252.259
Subsidie baten	196.647	249.028
Overige baten	-	148
	602.858	501.435
	602.858	501.435

	2023	2022
	€	€

8 LASTEN UIT HOOFDE VAN PERSONEELSBELONINGEN

Lonen	258.678	233.988
Sociale lasten en pensioenlasten	46.954	43.306
	305.632	277.294
	305.632	277.294

	2023	2022
	€	€

Lonen

Lonen en salarissen	261.450	237.558
Mutatie reservering vakantiegeld	1.994	(17)
Uitkering ziekengeldverzekering	(4.766)	(3.553)
	258.678	233.988
	258.678	233.988

	2023	2022
	€	€

AFSCHRIJVINGEN MATERIËLE VASTE ACTIVA

Afschrijving meubilair en inrichting	109	132
Andere vaste bedrijfsmiddelen	296	275
	405	407
	405	407

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
9 OVERIGE STICHTINGSLASTEN		
Overige personeelsgebonden kosten	26.264	18.101
Huisvestingskosten	20.355	18.202
Exploitatiekosten	192.939	173.707
Algemene kosten	50.138	29.638
	<u>289.696</u>	<u>239.648</u>

OVERIGE TOELICHTINGEN

Gemiddeld aantal werknemers

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode werkzaam binnen Nederland	<u>6,00</u>	<u>5,00</u>
Totaal van gemiddeld aantal werknemers over de periode	<u><u>6,00</u></u>	<u><u>5,00</u></u>

Utrecht, 1 november 2024

A. Bijnaar

J. Uitentuis

GJ Hanekamp

Voorzitter

Lid

Penningmeester